

Irtisanomisesta johtuvat palkkatulojen menetykset

Ossi Korkeamäki
Tutkija
VATT
ossi.korkeamaki@vatt.fi

Tomi Kyyrä
Erikoistutkija
VATT
tomi.kyyra@vatt.fi

Kun palkansaaja joutuu irtisanotuksi, hän saattaa ainakin jonkun aikaa olla työtä vailla, eikä hän työllistyessäänkään välttämättä yllä entiseen ansiotasoonsa. Artikkelissa arvioidaan näitä tulonmenetyksiä eri suhdannevaiheissa.

Ossi Korkeamäki (vas.) ja Tomi Kyyrä korostavat, että työpaikan menettäminen syvässä laskusuhdanteessa vaikuttaa tulevaan ansiokehitykseen useita vuosia. Monet irtisanotut ovat vaarassa syrjäytyä työmarkkinoilta kokonaan. Siksi nykyisessä talouskriisissä tulisi tehdä kaikki mahdollinen työllisyyden vaalimiseksi.

Viime vuoden lopulla ilmestyneessä tutkimuksessa (Korkeamäki ja Kyyrä 2008) pyrimme selvittämään, kuinka työpaikan menetyks vaikuttaa palkkatuloihin eri suhdannetilanteissa. Kysymys on taantuma- ja lamaennusteiden täyttämässä nykytilanteessa erityisen ajankohtainen, sillä laman aikana irtisanottujen työntekijöiden palkkatulot putoavat

poikkeuksellisen rajusti ja pitkäksi aikaa, ja epäonnistimmat syrjäytyvät työelämästä lopullisesti. Tyypillisemmässä suhdannetilanteessa, jossa talous kasvaa maltillisesti, irtisanomisen jälkeiset palkkatulot putoavat merkittävästi vain alimmissa tuloluokissa.

Irtisanomisen vaikutusta tuleviin ansioihin ja tuntipalkkoihin on tutkittu useissa maissa. Valtaosa kirjallisuudesta seu-

railee Jacobsonin, LaLonden ja Sullivanin (1993) lähes standardiksi muodostunutta lähestymistapaa, jossa irtisanottujen palkkakehitystä verrataan työpaikansa säilyttäneistä koostuvaan vertailuryhmään. Yhdysvaltalaisella aineistoilla tehdyn tutkimuksen päätulos oli, että irtisanottujen henkilöiden keskimääräiset palkkatulot laskevat voimakkaasti heti irtisanomisen jälkeen ja ovat vielä useita

”Irtisanomishetken suhdannetilanteella on suuri merkitys ansiotulojen menetyksen suuruuteen ja kestoan.”

vuosia myöhemmin 10–25 % vertailuryhmän tuloja alhaisemmat. Tulojen lasku selittyy pääosin irtisanotujen alhaisemmillä palkoilla myöhemmissä työsuhhteissa, kun taas erot työllisyydessä vertailuryhmään nähden ovat pieniä. Samansuuntaisia tuloksia Yhdysvalloista ovat raportoineet myös Ruhm (1991) ja Stevens (1997). Eurooppalaiset tutkimukset antavat aiheesta ristiriitaisemman kuvan. Isossa-Britanniassa, Saksassa ja Norjassa irtisanottujen palkkatulojen menetykset ovat olleet varsin pieniä, kun taas Ranskan, Portugalin ja Ruotsin osalta tulokset ovat enemmän linjassa Yhdysvaltojen tulosten kanssa.¹

Suomessa tätä aihetta on aiemmin tutkinut Appelqvist (2007). Hän kiinnitti erityistä huomiota suhdannetilanteen vaikutukseen arvioidessaan ansiotuloissa tapahtuvia menetyksiä irtisanomisen jälkeen. Vuonna 1992 irtisanottujen ansiot putosivat irtisanomista seuraavana vuonna 55–86 % vertailuryhmään nähden, ja vielä viisi vuotta irtisanomisen jälkeen tulot olivat 35–64 % verrokkeja alemmat. Vuonna 1997 pudotus oli 17–34 % irtisanomista seuraavana vuonna, ja ero oli 8–19 % viisi vuotta irtisanomisen jälkeen. Appelqvistin tulokset osoittavat, että irtisanomishetken suhdannetilanteella on suuri merkitys ansiotulojen menetyksen suuruuden ja keston kannalta.

Aikaisempien tutkimusten keskinäistä vertailtavautta heikentävät erilaiset aineistorajoitukset. Osassa tutkimuksista vertailuryhmän ovat muodostaneet vain yhtäjaksoisesti saman yrityksen palveluksessa jatkaneet. Osassa taas on sallittu, että vertailuryhmäänkin kuuluvat voivat vaihtaa työpaikkaa tarkastelujakson aikana, myös irtisanomisen seurauksena. Joissakin tapauksissa on ollut mahdollista havainnoida vain työssäkäyviä henkilöitä, jolloin irtisanomisen seurauksena työvoiman ulkopuolelle siirtyneet ja pitkäaikaistyöttömät ovat jääneet kokonaan pois tarkastelusta.

¹ Iso-Britannia: Hijzen et al. (2006); Saksa: Couch (2001), Burda ja Mertens (2001), Bender et al. (2002); Norja: Huttunen et al. (2006); Ranska: Margolis (1999); Portugal: Carneiro ja Portugal (2006); Ruotsi: Eliason ja Storrie (2006).

Carneiron ja Portugalin (2006) artikkelia lukuun ottamatta kaikissa tutkimuksissa on arvioitu irtisanomisen keskimääräistä vaikutusta palkkaan tai tuloihin. Vaikka keskimääräinen tulojen lasku on itsessään tärkeä mittari irtisanotuksi tuleminen seurauksia tutkittaessa, keskiarvotarkastelut kätkevät alleen irtisanomisista aiheutuneiden menetysten erot tulotasojen välillä. Nyt käsillä olevassa tutki-

muksessa pyrimme arvioimaan irtisanomisen vaikutusta palkkatulojen jakaumaan vertailemalla pieni- ja suurituloisia irtisanottuja ja työpaikkansa säilyttäneitä keskenään.

Sen lisäksi, että irtisanotuksi tuleminen keskimäärin alentaa tulevia ansiotuloja, voi irtisanomisella olla huomattavan erilainen vaikutus ansiotulojen jakauman eri kohdissa. Voimakas tulojen pieneneminen jakauman yläpäässä (so. suurituloisilla) tarkoittaisi sitä, että irtisanotun työntekijän on turha unelmoida tulotasosta, johon parhaiten ansaitsevat työpaikkansa säilyttäneet yltävät, vaikka hän työllistyisi suoraan uuteen työpaikkaan. Voimakas ja pitkäkestoinen tulojen putoaminen tulojakauman alapäässä (so. pienituloisilla) on kuitenkin luonteeltaan edellistä huolestuttavampi ilmiö. Se tarkoittaisi, että monilla irtisanotuilla on suuria vaikeuksia palata työelämään, ja siksi heidän ansiotulonsa jäävät selvästi jälkeen jopa kaikkein pienituloisimpien työpaikkansa säilyttäneiden tuloista.

Tutkimusasetelma ja -aineisto

Tutkimusaineistomme ja -asetelmamme ovat pitkälti samat kuin Appelqvistilla (2007). Tuloksemme siis täydentävät hänen arvioitaan keskimääräisistä vaikutuksista.

Aluksi poimimme linkitetystä yritys-työntekijä-aineistosta² kaikki yksityisen sektorin 20–52-vuotiaat työntekijät³, jotka olivat työskennelleet

Taulukko 1. Irtisanottujen ryhmien ja vertailuryhmien koot 1992 ja 1997.

	Irtisanottujen ryhmät			Vertailuryhmä
	Supistavista toimitiloista	Lopetetuista toimitiloista	Yhteensä	
1992				
Miehet	2 175	1 790	3 965	125 267
Naiset	1 058	908	1 966	89 961
Yhteensä	3 233	2 698	5 931	215 228
1997				
Miehet	1 075	336	1 411	162 484
Naiset	820	248	1 068	96 724
Yhteensä	1 895	584	2 479	259 208

² Tilastokeskuksen Finnish Linked Employer-Employee Data eli FLEED.

³ Suhteellisen matalalla yläikärajalla rajasimme työttömyyseläkeputkeen pääsevät pois.

vähintään kolmen vuoden ajan samassa yli kymmenen hengen toimipaikassa vuonna 1991 (lamaperiodi) ja samat ehdot täyttävät henkilöt vuonna 1996 (nousukausi). Näiden joukosta muodostimme kaksi vertailuryhmää ja kaksi irtisanottujen ryhmää:

1. Supistavista toimipaikoista irtisanotut: henkilöt, jotka lähtivät 1992 tai 1997 toimipaikoista, joiden henkilöstö supistui vähintään puolella saman vuoden aikana, mutta jotka kuitenkin jatkoivat toimintaansa.

2. Suljetuista toimipaikoista irtisanotut: henkilöt, jotka lähtivät 1992 tai 1997 toimipaikoista, jotka lopettivat toimintansa saman vuoden aikana.

Valitsemalla joukkoirtisanomisten yhteydessä työpaikkansa menettäneitä pyrimme valitsemaan henkilöitä, jotka tulivat irtisanotuiksi ilman omaa syytään. Yksittäiset irtisanomiset tuskin kohdistuvat työntekijöihin satunnaisesti, jolloin näille henkilöille olisi vaikea muodostaa mielekästä vertailuryhmää. Aineisto ei myöskään sisällä tietoa työsuhteiden päättymissyistä, eli irtisanomisia ja irtisanoutumisia ei voida suoraan erotella. Keskittymällä joukkoirtisanomisiin yritämme minimoida nämä valikoitumisongelmat. Koska jäljelle jäävät valikoitumisongelmat saattavat olla hieman erilaisia sulkevien ja supistavien toimipaikkojen kohdalla, tarkastelemme näitä ryhmiä erikseen.⁴

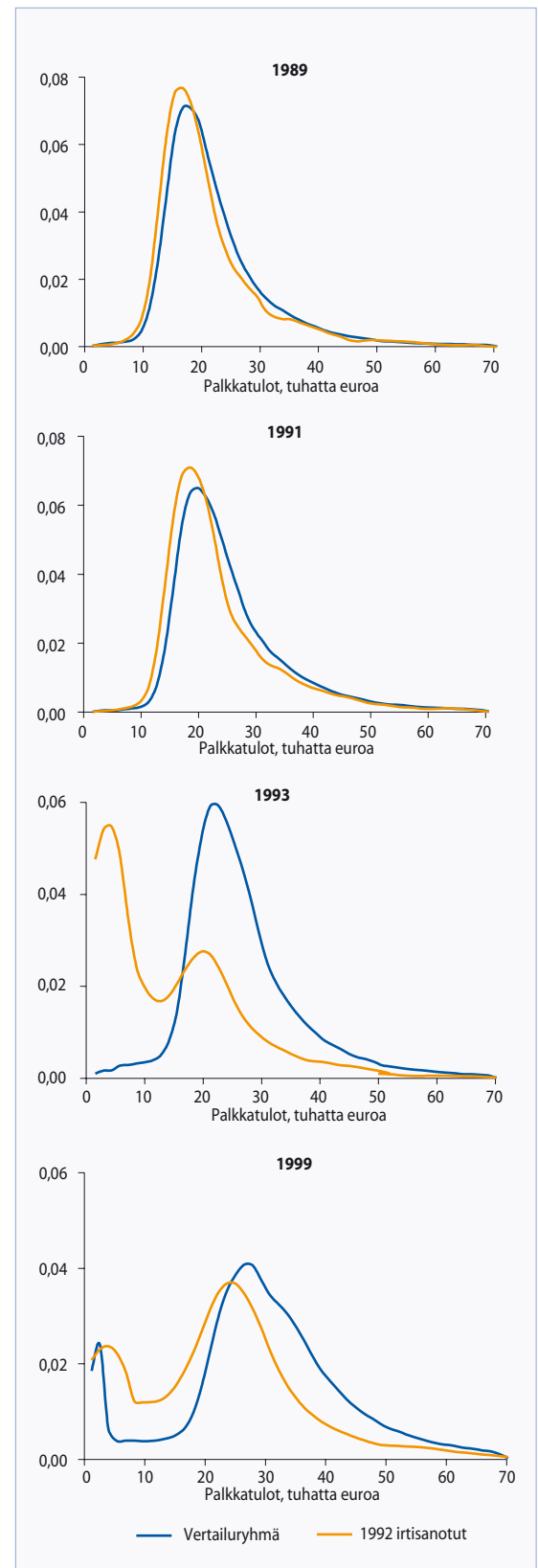
Vertailuryhmiin valitsimme kaikki henkilöt, jotka eivät vaihtaneet toimipaikkaa vuoden 1992 tai 1997 aikana. Vertailuryhmien henkilöt saattoivat kuitenkin tulla irtisanotuiksi tai vaihtaa työpaikkaa omasta aloitteestaan myöhemmin seurantavuosina. Irtisanottuja ja vertailuryhmien henkilöitä seurattiin yhteensä yhdentoista vuoden ajan, alkaen kolme vuotta ennen irtisanomisvuotta ja jatkuen seitsemän vuotta sen jälkeen.

Taulukossa 1 on esitetty ryhmien koot molempina vuosina ja jakautuminen irtisanomistyyppiin ja sukupuolen mukaan.

Kuviossa 1 havainnollistamme, kuinka palkkatulojen jakauma muuttuu vuonna 1992 toimintansa lopettaneista toimipaikoista irtisanotuilla miehillä verrattuna miehiin, jotka säilyttivät työpaikkansa 1992. Käyrät kuvaavat eri tulotasojen yleisyyttä molemmissa ryhmissä, eli mitä korkeammalla käyrä on, sitä useampi henkilö kuuluu ko. tuloluokkaan. Voimme havaita, että kolme vuotta ennen irtisanomista palkkatulojakaumat ovat molemmissa ryhmissä hyvin samankaltaiset. Vuotta ennen irtisanomista voidaan havaita jonkinasteinen irtisanomista ennakoiva vaikutus, mutta jakaumat ovat edelleen melko lailla toistensa näköiset. Vuoden 1993 jakaumissa on sen sijaan voimakas ero: irtisanottujen joukossa nollatulot ja pienet palkkatu-

⁴ Joukkoirtisanomiset eivät välttämättä tule yhtenä isona rysäyksenä, vaan yritys on saattanut vähentää väkeään jo aikaisemmin, mutta pienemmässä mittakaavassa. Osa henkilöstöstä on myös voinut ennakoita tulevia irtisanomisia ja lähtenyt toimipaikasta jo aiemmin. Siksi muodostimme erilliset ryhmät myös henkilöille, jotka lähtivät 1992 tai 1997 toimipaikoista, jotka supistuivat voimakkaasti tai lopettivat toimintansa seuraavana vuonna eli 1993 tai 1998. Tässä artikkelissa keskitymme kuitenkin supistamis- tai sulkemisvuonna irtisanotuksi tulneiden palkkatulojen menetyksiin.

Kuvio 1. Vuonna 1992 sulkevista toimipaikoista irtisanottujen ja vertailuryhmän palkkajakaumat vuosina 1989, 1991, 1993 ja 1999.

Laman aikana irtisanotuksi tulemisen vaikutus palkkatulojen jakaumaan on voimakas ja kestää pitkään.

lot ovat yleistyneet voimakkaasti – aiemmin noin 20 tuhannen euron vuositulojen kohdalla sijainnut huippu on madaltunut puoleen ja suurella osalla irtisanotuista palkkatulot ovat alle kymmentuhatta euroa vuodessa. Vertailuryhmän jakaumassa ei tapahdu suuria muutoksia vuosien 1991 ja 1993 välillä.

Tarkastelujakson viimeisenä vuonna, eli 1999, tilanne on tasoittunut huomattavasti. Suuri osa vuonna 1992 irtisanotuista on päässyt pois kokoaikaisesta työttömyydestä. Toisaalta pienituloisuus on yleistynyt vertailuryhmässä, mikä on luonnollista, koska seitsemässä vuodessa moni ehtii päätyä työttömäksi tai poistua työvoimasta. Lähtötilanteeseen verrattuna voidaan sanoa, että irtisanotuksi tuleminen laman aikana ja sen jälkiseuraukset näkyvät palkkatulojen jakaumassa selvästi vielä seitsemän vuoden jälkeenkin.

Tutkimusmenetelmä

Kuviossa 1 emme huomioineet taustatekijöiden vaikutusta palkkatuloihin. Palkka ja työllisyysmahdollisuudet kuitenkin vaihtelevat koulutuksen, iän, toimialan ja monen muun tekijän mukaan. Supistavissa ja lopettaneissa toimipaikoissa työskennelleet poikkeavat näiden ominaisuuksien suhteen vertailuryhmän työntekijöistä. Siksi yritämme seuraavaksi saada tarkemman kuvan irtisanomisen kustannuksista ottamalla yksilölliset erot huomioon tilastollisen mallin avulla.

Ideana on vertailla irtisanottujen ja vertailuryhmän palkkatulojen jakaumia

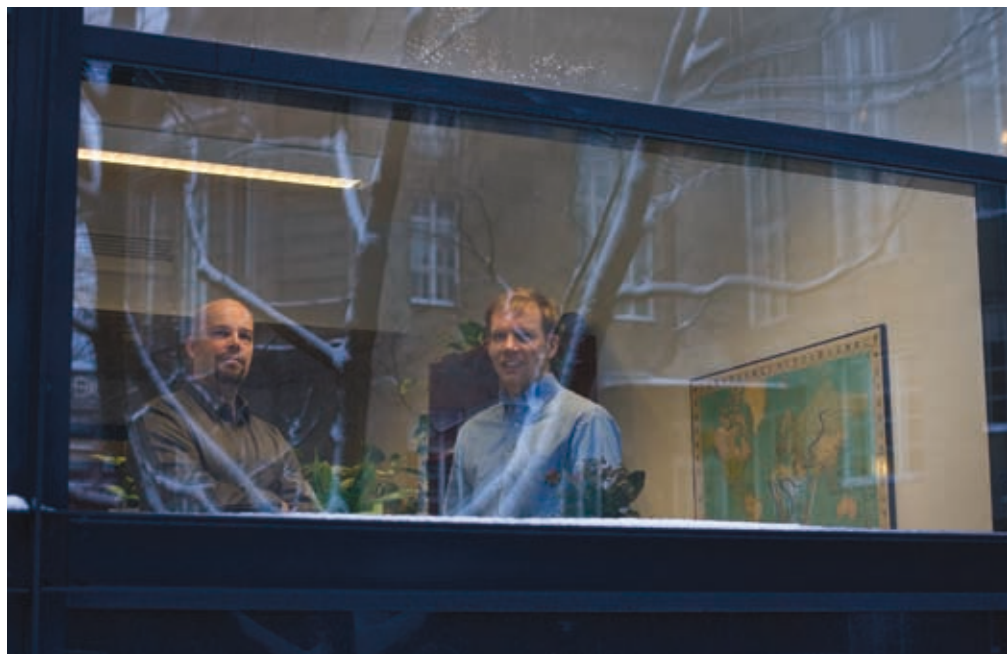
eri ajankohtina. Erot ylimpien desiilien⁵ kohdalla kertovat, paljonko vähemmän palkkatuloja parhaiten pärjänneet irtisanotut saivat verrattuna eniten palkkatuloja saaneisiin vertailuryhmän jäseniin. Vastaavasti erot alimpien desiilien kohdalla kuvaavat palkkatulojen eroja ryhmien pienituloisimpien välillä. Vaihtoehtoisesti voimme tulkita jakaumia yksilön näkökulmasta: ylimmät desiilit kuvaavat

5 Palkansaajat voidaan jakaa tulokymmenyksiin eli desiileihin siten, että heidät asetetaan nousevaa järjestykseen tulojensa perusteella. Alimpaan desiiliin sijoitetaan ne 10 % palkansaajista, joilla on pienimmät tulot. 2. desiiliin tulevat vastaavasti ne 10 % palkansaajista, joilla on seuraavaksi suurimmat tulot. Näin jatkaen lopulta kaikkein suurituloisin 10 % palkansaajista sijoittuu ylimpään eli 10. desiiliin. Tilastollisessa tarkastelussa vertailemme näiden tulokymmenysten rajoja, eli esimerkiksi 4. desiili on tulotaso, jonka alapuolelle 40 % palkansaajista jää.

tulotasoja, joihin työntekijä voi parhaassa tapauksessa yltää, ja alimmat desiilit kuvaavat pahinta mahdollista skenaariota.

Kontroloimme havaittuja eroja yksilöiden taust ominaisuuksissa ns. kvanttiliregressiomallin (quantile regression) avulla.⁶ Selitettävänä muuttujana on vuotuinen palkkatulo, mutta myös henkilöt, joilla ei ollut palkkatuloja tarkasteluperiodilla, pidetään mukana, ja heidän kohdallaan selitettävä muuttuja saarvon nolla. Mallissa on otettu huomioon (kontrollimuuttujina) työsuhteen kesto ennen mahdollista irtisanomisvuotta (1991 tai 1996), työnantajan koko samana vuonna, työntekijän koulutusaste, ikä, siviilisääty ja alle kouluikäisten lasten olemassaolo, asuinpaikka vanhan läänijaon tarkkuudella sekä toimiala. Malleihin lisättiin myös työtulot neljä vuotta ennen irtisanomista. Tällä on tarkoitus

6 Koenker ja Batesse (1978) kehittivät alun perin kvanttiliregression. Olemme käyttäneet Powellin (1986) sensuroitua kvanttiliregressiota, koska palkkatulojen jakaumassa on massapiste nollan kohdalla. Estimoinnit on tehty STATA:lla, ks. Jolliffe et al. (2000).

ottaa huomioon muita havaitsemattomia, mutta palkkatasoon vaikuttavia tekijöitä. Mallin avulla voimme arvioida eroja palkkatulojakauman eri kohdissa irtisanottujen ja vertailuryhmän välillä, kun haavahtavien yksilökohtaisten erojen vaikutus on eliminoitu.

Mallit estimoitiiin erikseen miehille ja naisille molempien irtisanomisvuosien otoksilla. Mielenkiinnon kohteina olevia parametreja on suuri määrä: 396 kerroinestimaattia vuoden 1992 otokselle ja saman verran vuoden 1997 otokselle. Tästä syystä esitämme tulokset kuvioina, joissa näytämme kunkin irtisanomistyyppin suhteellisen vaikutuksen palkkatulojakaumaan yli koko seurantajakson. Kuvioiden 2–4 pystyakseli kertoo, mikä on irtisanottujen palkkatulojakauman kunkin desiilin suhde vertailuryhmän vastaavaan desiiliin, kun on huomioitu kontrollimuuttujien vaikutus.

Irtisanomisen vaikutus palkkatulojen jakaumaan

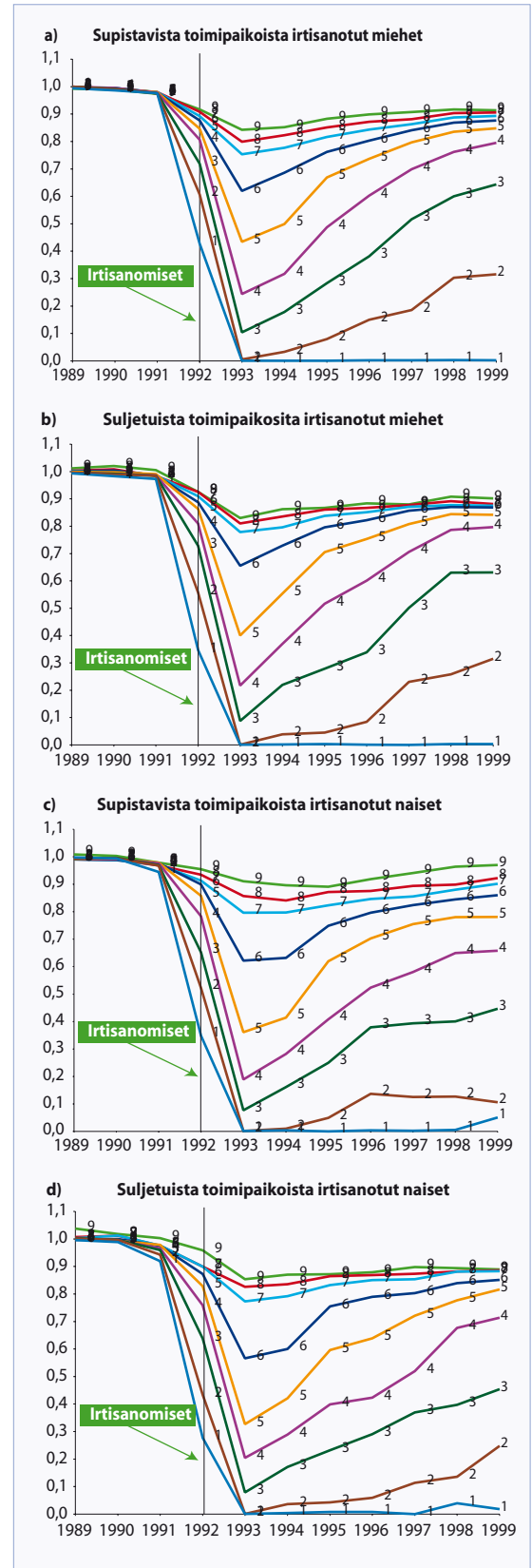
Jotta tutkimusasetelmamme olisi uskottava, pitäisi irtisanottavien ja vertailuryhmän palkkatulojen (ehdollisten) jakaumien olla samanlaiset pari vuotta ennen irtisanomisajankohtaa. Vain tässä tapauksessa myöhemmät jakaumaerot voidaan tulkita puhtaasti irtisanomisesta johtuviksi. Kuvioista 2 voimme nähdä, että tämä ehto pitää hyvin paikkansa: vuonna 1992 irtisanottujen palkkatulojakaumat ovat kolme ja kaksi vuotta ennen irtisanomista hyvin samankaltaiset kuin vertailuryhmän.⁷ Toisin sanoen irtisanottujen palkkatulojen kaikki desiilit ovat hyvin lähellä vertailuryhmän vastaavia desiilejä. Pieniä eroja alkaa esiintyä vuotta ennen irtisanomista, mikä viittaa siihen, että työtunnit vähenevät tai tulossidonnaiset palkkiot alkavat supistua etukäteen.

Vuonna 1992 irtisanottujen henkilöiden palkkatulojakaumien kaikki desiilit laskevat selvästi vertailuryhmän tason alapuolelle. Vaikutus on kaikkein suurin irtisanomista seuraavana vuonna: kahden alimman desiilin, siis viidenneksellä irtisanotuista, palkkatulot putoavat nollaan. Irtisanottujen mediaanipalkka (5. desiili) on noin 40 % vertailuryhmän mediaanista, ja yhdeksäs desiili laskee 9–17 % vertailuryhmän tason alapuolelle.

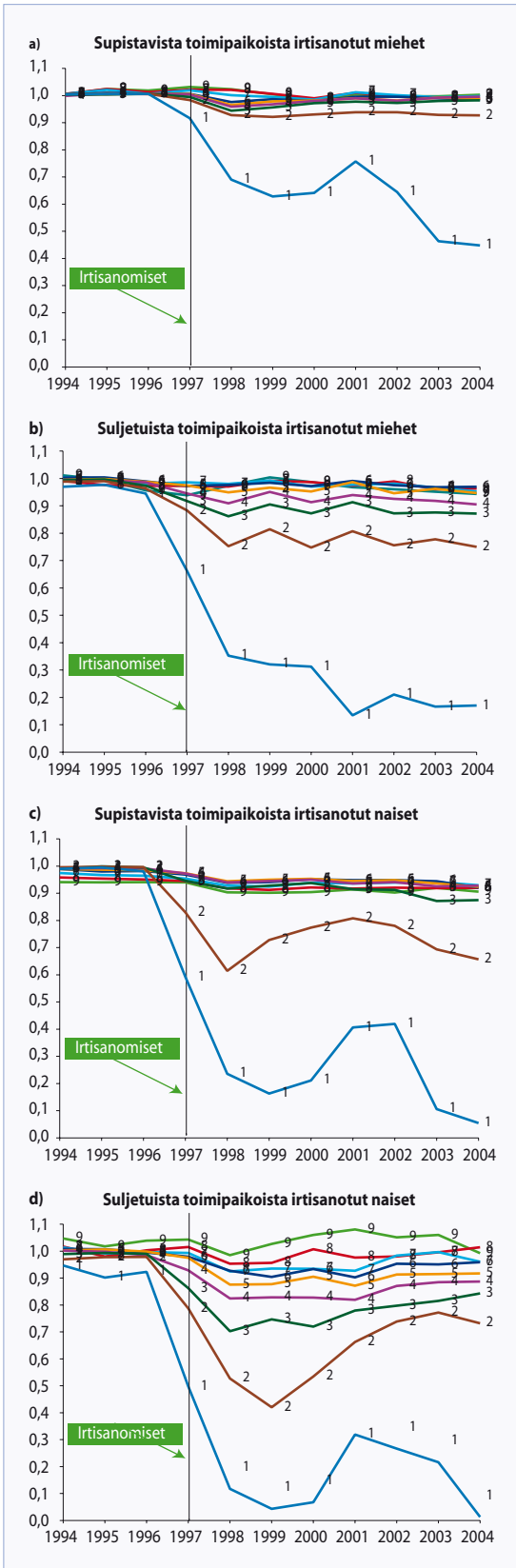
Laman aikana irtisanottujen palkkatulojen jakauma siis siirtyy voimakkaasti vasemmalle. Palkkatulot laskevat keskimäärin, mutta myös niiden hajonta kasvaa roimasti. Lisäksi irtisanomisen vaikutus on pitkäkestoinen. Palkkatulojen alin desiili on seitsemän vuotta irtisanomisen jälkeen edelleen hyvin lähellä nollaa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että vähintään kymmenen prosenttia irtisanotuista on jokaisena irtisanomisen jälkeisenä vuonna koko vuoden työtön tai työvoiman ulkopuolella.

⁷ Valtaosa eroista vuoden 1992 otokselle kolme ja kaksi vuotta ennen irtisanomista ei eroa tilastollisesti merkitsevästi nolasta ja kaikki havaitut erot ovat myös arvoltaan hyvin lähellä nollaa, ks. artikkelin pohjana oleva tutkimus. Vuoden 1997 osalta tilanne on muuten sama, mutta supistavista yrityksistä irtisanottujen naisten palkkatulojakauman viisi ylintä desiiliä poikkeavat vertailujakaumasta jo ennen irtisanomista.

Kuvio 2. Vuonna 1992 irtisanotuksi tulemisen suhteellinen vaikutus vuotuisten palkkatulojen jakautumaan desiileittäin.

Kuvio 3. Vuonna 1997 irtisanotuksi tulemisen suhteellinen vaikutus vuotuisten palkkatulojen jakaumaan desiileittäin.

Irtisanottujen mediaanipalkkatulo saavuttaa vertailuryhmän mediaania huomattavasti, mutta on seitsemän vuoden jälkeen edelleen vain 80–85 % vertailuryhmän mediaanitulosta. Ainoastaan supistavista toimipaikoista irtisanottujen naisten palkkatulojakauman ylin desiili ei seitsemän vuoden jälkeen poikkea tilastollisesti merkittävästi vertailuryhmän vastaavasta. Irtisanottujen palkkatulojakaumat siis poikkeavat kokonaisuudessa vertailuryhmän vastaavasta vielä seitsemän vuoden jälkeenkin.

Tuloksia tulkittaessa on syytä pitää mielessä, että vertailuryhmään kuuluvia henkilöitä ei irtisanottu vuonna 1992, mutta he ovat voineet tulla irtisanotuksi, päätyä työttömiksi tai poistua työvoimasta vuodesta 1993 eteenpäin. Jos vertailuryhmäksi olisi valittu ne, jotka jatkoivat yhtäjaksoisesti töissä koko seurantajakson ajan, olisivat irtisanomisen vaikutukset vielä suurempia kuin nyt havaitut.

Vuonna 1997 irtisanotuksi tulemisen vaikutus oli varsin erilainen kuin vuonna 1992. Miesten kohdalla vain palkkatulojakauman ensimmäinen desiili romahti selvästi vertailuryhmää alemmaksi, ja kuudennen desiilin yläpuolella vaikutukset eivät olleet tilastollisesti merkittäviä. Suljetuista toimipaikoista irtisanotuilla miehillä vaikutus on kuitenkin selkeästi havaittavissa mediaanin alapuolella. Esimerkiksi palkkatulojen neljäs desiili on seitsemän vuotta irtisanomisen jälkeen kymmenen prosenttia vertailuryhmän neljättä desiiliä alemmalla palkkatasolla.

Naisten kohdalla vuoden 1997 irtisanomisen vaikutukset olivat alimmissa desiileissä huomattavasti suurempia kuin miehillä. Supistavista yrityksistä irtisanottujen naisten kohdalla mediaani ja sitä ylemmät desiilit poikkeavat tilastollisesti merkittävästi vertailuryhmän vastaavista jo ennen irtisanomisvuotta. Vaikka erot ovat melko pieniä, ne viittaavat siihen, että nämä naiset ansaitsivat vertailuryhmää vähemmän jo alun perinkin. Siksi erot palkkatuloissa myöhempinä vuosina eivät johdu ainoastaan irtisanomisesta. Kokonaisuutena voidaan todeta, että myös noususuhdanteessa tapahtuvalla irtisanomisella on selkeä vaikutus palkkatulojen jakaumaan, mutta vain mediaanin alapuolella.

Vaihtoehtoisia tarkasteluja

Edellä esitettyjen laskelmien lisäksi teimme muutamia vaihtoehtoisia tarkasteluja selvittääksemme, kuinka paljon tuloksemme riippuvat tehdyistä aineistovalinnoista, määritelmistä ja oletuksista. Ryhmiä valikoitaessa muodostimme omat ryhmät ("aikaiset lähtijät") työntekijöille, jotka lähtivät supistavista tai lopettavista yrityksistä vuotta ennen varsinaista joukkoirtisanomista. Vuoden 1992 otoksessa heidän palkkatulojakaumansa vastaa melko tarkasti edellä esitettyjen irtisanottujen ryhmien jakaumia, mutta jakaumassa tapahtuvat muutokset ovat joka desiilissä hivenen suurempia.

Vuoden 1997 osalta erot sitä vastoin ovat merkittäviä: aikaisten lähtijöiden jakauma putoaa selvästi varsinaista irtisanottujen ryhmää

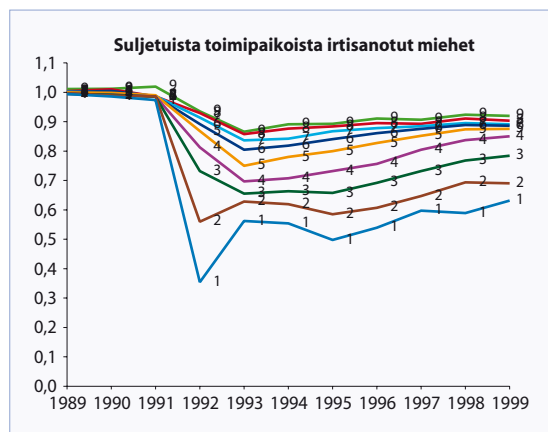
enemmän. Tässä otoksessa on kuitenkin selvä valikoitumisongelma, sillä aikaisten lähtijöiden palkkatulojen jakaumat ovat merkittävästi vertailuryhmää alemmat jo ennen irtisanomista. Tulkitsimme tämän siten, että yritykset pyrkivät pääsemään ensin eroon työntekijöistä, joiden tuottavuus on keskimääräistä heikompi. Tämän lisäksi on mahdollista, että muuten kuin joukkoirtisanomisen seurauksena yrityksestä lähtemään joutuvien tulevan palkan ja työllistymismahdollisuuksiin vaikuttaa irtisanomisesta johtuva huono maine. Näin ollen pidämme perusteltuna jättää aikaiset lähtijät pois sekä vertailuryhmästä että irtisanottujen ryhmästä.

Valitsemamme joukkoirtisanomisen raja, eli toimipaikan henkilöstön väheneminen 50 prosentilla tai enemmän, on aika mielivaltaisen ja saattaa myös vaikuttaa tuloksiin. Testasimme tätä vetämällä uuden rajan 30 prosenttiin. Tällä ei ollut oleellista vaikutusta tuloksiin.

Tarkasteluvuosia sen sijaan emme valinneet satunnaisesti, vaan teimme samat analyysit kaikille vuosille 1992–2001. Näiden joukosta valitsimme vuoden 1992 siksi, että silloin irtisanomisen vaikutus oli suurin ja otimme sen esimerkiksi poikkeuksellisen syvästä lamavuodesta. Siitä eteenpäin irtisanomisen vaikutus vuotuisten palkkatulojen jakaumaan pienenee vuosi vuodelta, kunnes vuoden 1997 jälkeen se vakiintuu. Niinpä tulkitsimme vuoden 1997 edustavan tyypillistä tilannetta työmarkkinoilla.

Olemme tutkineet irtisanomisen vaikutusta vuotuisiin palkkatuloihin, jotka riippuvat sekä palkan suuruudesta että vuoden aikana tehtyjen työtuntien määrästä. Tyypillisesti pienituloiset saavat kuitenkin erilaisia tulonsiirtoja,

Kuvio 4. Vuonna 1992 irtisanotuksi tulemisen suhteellinen vaikutus valtionveronalaisen tulojen (pl. pääomatulot) jakaumaan desileittäin.

Irtisanomisen vaikutus tuloihin on huomattavan suuri, vaikka otettaisiin huomioon myös tulonsiirrot.

joilla pyritään kompensoimaan suurimpia palkkatulojen menetyksiä. Siksi irtisanomista seuraava toimeentulon heikkeneminen on oletettavasti pienempää kuin työtulojen lasku jakauman alapäässä antaa ymmärtää. Tätä arvioidaksemme estimoimme vastaavat mallit myös valtionveronalaisille tuloille (kuviossa 3 on yksi esimerkki), ja tulokset vastaavat odotuksia. Vuositulojen lasku on edelleen voimakasta ja suurinta jakauman alapäässä, mutta vaikutus on selvästi pienempi kuin palkkatulojen alimpiin desileihin. Ylemmissä desileissä ero on häviävän pieni. Irtisanomisen vaikutus on tulonsiirrot huomioidenkin huomattavan suuri ja pitkäkestoinen.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Keskeisimmät tutkimustulokset ovat: 1) palkkatulot laskevat irtisanotuksi tulemisen jälkeen roimasti ja pitkäksi aikaa, 2) laman aikana irtisanotuksi tulemisen vaikutus on erityisen suuri ja 3) vaikutus on suurin alimmissa desileissä, vaikka sitä mitattaisiin prosenttien sijasta euromääräisesti. Suuri osa palkkatulojen menetyksistä ja pienituloisten määrän kasvusta johtuu alentuneesta työllisyydestä.

Irtisanomisen aiheuttamat muutokset tulojakauman yläpäässä ovat verrattain pieniä, ainakin alle mediaanituloisten tilanteeseen verrattuna. Toisin sanoen merkittävä osa työpaikkansa menettäneistä on onnistunut työllistymään kilpailukykyisillä palkoilla koko-aikaisesti. Toisaalta voimakas vaikutus jakauman alapäässä viittaa siihen, että moni työpaikkansa menettäneistä on syrjäytynyt työmarkkinoilta ehkä lopullisesti. Laman aikaisen irtisanomisen vaikutus on tilastollisesti merkitsevää kaikissa desileissä vielä seitsemän vuoden päästä, eikä tämä havainto muutu, vaikka tulonsiirrotkin otettaisiin huomioon. Siksi työllisyyden suojeleminen on erityisen tärkeitä nykyisenkin talouskriisin oloissa. ■

KIRJALLISUUS

- Appelqvist, J. (2007), Wage and Earnings Losses of Displaced Workers in Finland, VATT Discussion Papers No. 422.
 Bender, S. & Dustmann, C. & Margolis, D. & Meghir, C. (2002), Worker Displacement in France and Germany, teoksessa Kuhn, P.J. (Ed.): Losing Work, Moving On: International Perspectives on Worker Displacement, Kalamazoo: W. E. Upjohn Institute for Employment Research, 375–470.

Burda, M.C. & Mertens, A. (2001), Estimating Wage Losses of Displaced Workers in Germany, *Labour Economics*, 8, 15–41.

Carneiro, A. & Portugal, P. (2006), Earning Losses of Displaced Workers: Evidence from a Matched Employer-Employee Dataset, University of Bonn, IZA Discussion Paper No. 2289.

Couch, K.A. (2001), Earnings Losses and Unemployment of Displaced Workers in Germany, *Industrial and Labor Relations Review*, 54, 559–572.

Eliason, M. & Storrie, D. (2006), Lasting or Latent Scars? Swedish Evidence on the Long-Term Effects of Job Displacement, *Journal of Labor Economics*, 24, 831–856.

Hijzen, A. & Upward, R. & Wright, P. (2006), Using Linked Employer-Employee Data to Estimate the Earnings Costs of Business Closure in the UK, teoksessa Bryson, A. & Forth, J. & Barber, C. (Eds.): *Making Linked Employer-Employee Data Relevant to Policy*, DTI Occasional Paper No. 4, 134–153.

Huttunen, K. & Møen, J. & Salvanes, K.J. (2005), How Destructive Is Creative Destruction? The Costs of Worker Displacement, University of Bonn, IZA Discussion Paper No. 2316.

Jacobson, L.S. & LaLonde, R.J. & Sullivan, D.G. (1993), Earnings Losses of Displaced Workers, *American Economic Review*, 83, 685–709.

Jolliffe, D. & Krushelnytsky, B. & Semykina, A. (2000), Censored Least Absolute Deviations Estimator: CLAD, *Stata Technical Bulletin*, STB-58, 13–16.

Korkeamäki, O. & Kyrrä, T. (2008), A Distributional Analysis of Displacement Costs in an Economic Depression and Recovery, VATT Discussion Papers No. 465.

Margolis, D.N. (1999), Part-Year Employment, Slow Reemployment, and Earnings Losses: The Case of Worker Displacement in France, teoksessa Haltiwanger, J. & Lane, J. & Spletzer, J.R. & Theeuwes, J. & Troske, K. (Eds.): *The Creation and Analysis of Employer-Employee Matched Data. Contributions to Economic Analysis*, Amsterdam: North-Holland, Elsevier Science, 375–416.

Powell, J. (1986), Censored Regression Quantiles, *Journal of Econometrics*, 32, 143–155.

Ruhm, C.J. (1991), Are Workers Permanently Scarred by Job Displacements? *American Economic Review*, 81, 319–324.

Stevens, A.H. (1997), Persistent Effects of Job Displacement: The Importance of Multiple Job Losses, *Journal of Labor Economics*, 15, 165–188.